

Posolstvo Svätého Otca
Na Svetový deň modlitieb za ochranu stvorenstva

1. september 2020

„Päťdesiaty rok zasväťte! Ohláste slobodu pre všetkých obyvateľov krajiny!

Má to byť pre nich jubilejný rok“ (Lv 25, 10)

Drahí bratia a sestry,

od uverejnenia encykliky *Laudato si'* (LS, 24. mája 2015) rodina kresťanov každoročne slávi 1. septembra špeciálny Svetový deň modlitieb za ochranu stvorenstva, ktorým sa začína Mesiac stvorenstva, končiaci sa 4. októbra, na spomienku sv. Františka z Assisi. V tomto období si kresťania na celom svete znovu pripomínajú vieru v Boha Stvoriteľa a osobitným spôsobom sa spájajú v modlitbe a v starostlivosti o náš spoločný dom.

Som rád, že ekumenické spoločenstvo zvolilo za tému Mesiaca stvorenstva 2020 „Jubileum pre Zem“ práve v tomto roku, na ktorý pripadá 50. výročie Dňa Zeme.

Vo Svätom písme je jubilejný rok posvätným časom pripomínania, návratu, odpočinku, nápravy a radosti.

1. *Čas pripomínania*

V tomto čase sme pozvaní, aby sme si pripomenuli predovšetkým to, že konečným cieľom stvorenia je vstúpiť do „večného Božieho sabatu“. Je to cesta, ktorá trvá dlho a sleduje rytmus siedmich dní v týždni, sedemročný cyklus a veľký jubilejný rok, ktorý napokon vyvrcholí siedmimi sabatickými rokmi.

Jubileum pre Zem je tiež časom milosti, keď si pripomínáme pôvodné povolanie stvorenstva, ktoré má existovať a prosperovať ako spoločenstvo lásky. Existujeme len vďaka vzťahom: s Bohom Stvoriteľom, s bratmi a sestrami ako členmi spoločnej rodiny a so všetkými stvoreniami, ktoré obývajú náš spoločný dom. „Všetko je vo vzťahu a my, všetci ľudia, sme zjednotení ako bratia a sestry na obdivuhodnej púti; spojení láskou, ktorú má Boh pre každé svoje stvorenie a ktorá nás nežným citom spája s bratom slnkom, sestrou lunou, sestrou riekou a matkou zemou“ (LS, 92).

Jubileum je teda časom, keď si pripomíname a v pamäti uchováame našu vzťahovú existenciu. Neustále si totiž potrebujeme uvedomovať, že „všetko je vo vzťahu a že autentická starostlivosť o náš vlastný život a naše vzťahy k prírode sú neoddeliteľné od bratstva, spravodlivosti a vernosti vo vzťahu k druhým“ (LS, 70).

2. Čas návratu

Jubileum je časom návratu a kajania sa. Pretrhli sme totiž putá, ktoré nás spájali so Stvoriteľom, s ostatnými ľudskými bytosťami a so zvyškom stvorenstva. Potrebujeme uzdraviť tieto narušené vzťahy, ktoré sú pre zachovanie nás samých i celého tkaniva života podstatné.

Jubileum je teda časom návratu k Bohu, nášmu milujúcemu Stvoriteľovi. Nemožno žiť v harmónii so stvorenstvom, ak nežijeme v pokoji so Stvoriteľom, prameňom a pôvodcom všetkého. Ako konštatoval pápež Benedikt, „zneužívanie stvorenstva začína tam, kde niet Boha, kde matéria je pre nás len materiálom, kde sme my sami poslednou inštanciou a kde je všetko jednoducho našim majetkom“ (*Stretnutie s klerikmi Diecézy Bolzano-Bressanone*, 6. augusta 2008).

Jubileum nás pozýva znovu myslieť aj na druhých, osobitne na chudobných a najzraniteľnejších. Sme pozvaní opätovne prijať pôvodný a láskyplný Boží plán stvorenia ako spoločného dedičstva; hostiny, na ktorej sa máme podieľať so všetkými bratmi a sestrami v duchu spolupatričnosti, nie v nepatričnom súperení, ale v radostnom spoločenstve, v ktorom sa podporujeme a ochraňujeme navzájom. Jubileum je časom na oslobodenie utláčaných a všetkých tých, čo sú spútaní reťazami rôznych foriem moderného otroctva, medzi ktoré patrí obchod s ľuďmi a detská práca.

Musíme sa vrátiť k načúvaniu zeme, označovanej v Písme ako *adamah*, teda „zem, z ktorej bol utvorený Adam“. Dnes počujeme hlas stvorenstva, ktorý nás burcuje, aby sme sa v poriadku prírody vrátili na správne miesto, aby sme si pripomenuli, že sme súčasťou, nie pánmi navzájom prepojenej reťaze života. Rozklad biodiverzity, závrtný nárast klimatických katastrof, nerovný dopad aktuálnej pandémie na chudobných a zraniteľných – to všetko sú výstražné znamenia bezbrehej chamtivosti a konzumu.

Zvlášť v tomto Mesiaci stvorenstva budme pozorní voči rytmom stvoreného sveta. Pretože bol stvorený, aby sa zjavila Božia sláva, aby nám vo svojej kráse pomohol nájsť Pána všetkých vecí a navrátiť sa k nemu (porov. Sv. Bonaventúra, *In II Sent.*, I,2,2, q. 1, concl; *Brevil.*, II, 5.11). Zem, z ktorej sme boli utvorení, je teda miestom modlitby a meditácie: „Prebudme zmysel pre estetiku a kontempláciu, ktorý do nás Boh vložil“ (*Milovaná Amazónia*, 56). Schopnosť žasnúť

a kontemplovať je niečo, čomu sa môžeme učiť zvlášť od domorodých bratov a sestier, ktorí žijú v harmónii so zemou a s jej mnohými formami života.

3. *Čas odpočinku*

Boh vo svojej múdrosti vyhradil sobotný deň nato, aby si zem a jej obyvatelia mohli oddýchnuť a občerstviť sa. Dnes však náš životný štýl núti planétu a jej obyvateľov prekračovať vlastné limity. Neustále požiadavky na rast a nekonečný kolobeh produkcie a konzumu vyčerpávajú prostredie. Klúčujú sa lesy, pôda je narušená, polia miznú, púšte sa rozširujú, moria sa stávajú kyslými a búrky čoraz intenzívnejšími: stvorenie vzdychá!

Počas jubilejného roka bol Boží ľud vyzvaný, aby si oddýchol od bežných prác a znížením svojej zvyčajnej spotreby umožnil zemi zregenerovať sa a svetu napraviť sa. Dnes potrebujeme najšť spravodlivý a udržateľný štýl života, ktorý umožní zemi vytúžený odpočinok, a tiež spôsoby ako dostatočne uspokojiť všetkých, bez ničenia ekosystémov, ktoré nás udržujú pri živote.

Aktuálna pandémia nás istým spôsobom priviedla k objaveniu jednoduchších a udržateľnejších životných štýlov. Kríza nám v istom zmysle dala možnosť rozvinúť nové spôsoby života. Mohli sme pozorovať, ako sa zem dokáže zotaviť, ak jej umožníme oddýchnuť si: vzduch bol čistejší, voda priezračnejšia, živočíšne druhy sa vrátili na mnohé miesta, z ktorých už vymizli. Pandémia nás doviedla na križovatku. Musíme využiť tento rozhodujúci okamih a skončiť s nadbytočnými a deštruktívnymi činnosťami a cieľmi, a pestovať hodnoty, vzťahy a projekty, ktoré uzdravujú. Musíme preskúmať naše zvyky, pokiaľ ide o využívanie energie, spotrebu, dopravu a stravovanie. Musíme zbaviť našu ekonomiku nepodstatných a ničivých aspektov a oživiť životodarné spôsoby obchodovania, produkcie a dopravy tovarov.

4. *Čas nápravy*

Jubileum je časom obnovenia pôvodnej harmónie stvorenia a ozdravenia poškodených ľudských vzťahov.

Vyzýva nás, aby sme nastolili spravodlivé spoločenské vzťahy, navrátili každému jeho vlastnú slobodu a vlastný majetok, odpustili druhým dlhy. Preto nesmieme zabudnúť na dejiny vykorisťovania juhu našej planéty, ktoré vyvolali obrovský ekologický dlh, spôsobený hlavne vyčerpávaním zdrojov a zneužívaním spoločného životného prostredia na likvidáciu odpadov. Je čas na spravodlivú nápravu. Vo svetle vážnych dopadov zdravotnej, sociálnej a ekonomickej krízy, ktorej v dôsledku Covidu-19 čelia najchudobnejšie krajiny, preto znovu vyzývam na vymazanie ich dlhov. Treba tiež zaistiť skutočnú efektívnosť podnetov na zotavenie ekonomiky

v priebehu ich prípravy a uskutočňovania na svetovej, regionálnej a národnej úrovni, s politickými opatreniami, legislatívou a investíciami zameranými na spoločné dobro a so zárukou, že bude možné dosiahnuť globálne spoločenské ciele a ciele týkajúce sa životného prostredia.

Rovnako potrebné je obnoviť Zem. Obnova klimatickej rovnováhy je extrémne dôležitá od chvíle, keď sa nachádzame v ohrození. Míňa sa nám čas, ako nám pripomínajú naše deti a mladí. Treba urobiť všetko, čo sa dá, aby sme obmedzili rast priemernej globálnej teploty pod 1,5° C, ako sa uvádza v Klimatickej dohode z Paríža: prekročiť túto hodnotu by bolo totiž katastrofické predovšetkým pre tie najchudobnejšie komunity na celom svete. V tejto kritickej chvíli je nutné podporovať medzigeneračnú a vnútrogeneračnú solidaritu. Vyzývam všetky krajiny, aby pri príprave dôležitého klimatického summitu v Glasgowe v Spojenom kráľovstve (COP 26) prijali najambicióznejšie národné ciele na zníženie emisií.

V rámci bezprecedentného miznutia druhov a rozpadu ekosystémov je nadovšetko kľúčová obnova biodiverzity. Je nevyhnutné podporiť výzvu OSN, aby sa s cieľom zastaviť znepokojivú mieru straty biodiverzity do roku 2030 zachránilo 30% Zeme ako chránený *habitat*. Vyzývam medzinárodné spoločenstvo na spoluprácu, ktorou sa zaistí, že summit o biodiverzite (COP 15) v Kunmingu v Číne sa stane bodom obratu k obnoveniu Zeme ako domu, kde je hojnosť života, v súlade so Stvoriteľovou vôľou.

Sme povinní uskutočniť spravodlivú nápravu a zaistiť, aby zem mohli jej obyvatelia naplno využívať po ďalšie generácie. Treba chrániť domorodé komunity pred spoločnosťami, zvlášť multinárodnými, ktoré prostredníctvom pustošivej ťažby fosílného paliva, minerálov, dreva a agroindustriálnych produktov, „v menej rozvinutých krajinách robia to, čo nemôžu robiť v krajinách, kde zhromažďujú svoj kapitál“ (LS, 51). Toto škodlivé firemné správanie predstavuje „nový druh kolonializmu“ (sv. Ján Pavol II., *Príhovor k Pápežskej akadémii spoločenských vied*, 27. Apríl 2001, cit. In: *Milovaná Amazónia*, 14), ktorý nehanebne vykorisťuje najchudobnejšie krajiny a spoločenstvá, zúfalo sa usilujúce o ekonomický rozvoj. Je nevyhnutné posilniť národnú a medzinárodnú legislatívu, aby sa regulovali aktivity ťažobných spoločností a zaistil prístup k spravodlivosti tým, čo utrpeli škodu.

5. Čas radosti

V biblickej tradícii predstavuje Jubileum radostnú udalosť, uvádzanú zvukom trúby, ktorý sa rozlieha po celej zemi. Vieme, že v ostatných rokoch sa nárek zeme a chudobných stal dokonca ešte hlasnejším. Zároveň sme svedkami toho, ako Duch Svätý všade inšpiruje jednotlivcov

i spoločenstvá k tomu, aby sa spojili pri budovaní spoločného domu, chrániac tých najzraniteľnejších. Sme svedkami postupne sa objavujúcej veľkej mobilizácie, keď sa ľudia zdola a z periférií veľkodušne zasadzujú za ochranu zeme a chudobných. Je radosťou vidieť toľkých mladých a spoločenstvá, najmä pôvodných obyvateľov, čo v prvej línii reagujú na ekologickú krízu, a s vedomím, že „veci sa môžu zmeniť“ (LS, 13), vyzývajú k Jubileu pre Zem a k novému začiatku.

Musíme sa tešiť z toho, ako osobitný rok venovaný encyklike *Laudato si'* podnietil na miestnej i globálnej úrovni mnohé iniciatívy zamerané na starostlivosť o spoločný dom a o chudobných. Tento rok by mal priniesť dlhodobé akčné plány, ktoré by viedli k uplatňovaniu integrálnej ekológie v rodinách, vo farnostiach, v diecézach, reholiach a rádoch, školách, na univerzitách, v zdravotnej starostlivosti, vo firmách, v poľnohospodárskych podnikoch a mnohých ďalších prostrediach.

Tešíme sa aj z toho, že spoločenstvá veriacich sa snažia o utváranie života v spravodlivejšom, pokojnejšom a udržateľnejšom svete. Mimoriadnym dôvodom radosti je to, že čas stvorenstva sa stal skutočne ekumenickým podujatím. Nadalej rozvíjajme vedomie, že všetci bývame v spoločnom dome ako členovia jednej rodiny!

Radujme sa, pretože Stvoriteľ vo svojej láske podporuje naše pokorné úsilie v starostlivosti o zem. Ona je aj Božím domom, kde sa jeho Slovo „*telom stalo a prebývalo medzi nami*“ (Jn 1, 14), a ktorý neustále obnovuje Duch Svätý.

Zošli svojho ducha, Pane, a obnov tvárnosť zeme (porov. Ž 104, 30).

V Ríme pri sv. Jánovi v Lateráne 1. septembra 2020

František